

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНІ МАТЕРІАЛИ

про можливість залучення наукових кадрів із статусом ВПО до провадження наукової діяльності за суміжними тематиками в закладах вищої освіти та наукових установах України не за місцем їх основної роботи та про стан умов та можливостей провадження професійної діяльності наукових та науково-педагогічних працівників в умовах воєнного стану, в тому числі наукової діяльності молодих вчених

Умови воєнного стану відображаються на житті суспільства та функціонуванні всіх його сфер, включаючи освіту та науку. Наукові та науково-педагогічні працівники відіграють ключову роль у збереженні та розвитку наукового потенціалу суспільства, але їхні можливості та умови професійної діяльності під час воєнного стану суттєво змінилися.

Військова агресія РФ проти України поставила перед науковими та науково-педагогічними працівниками низку викликів і загроз для їхньої роботи. Умови воєнного стану суттєво вплинули на доступ до фінансових ресурсів, безпеку таких працівників, їх мобільність та подальше працевлаштування внутрішньо переміщених осіб (ВПО).

За інформацією, отриманою від закладів вищої освіти і наукових установ, підпорядкованих МОН, кількість ВПО у 2023 році серед наукових працівників становила 8,67%, науково-педагогічних працівників - 9,11%. У закладах вищої освіти і наукових установах, підпорядкованих Національній академії наук України, національним галузевим академіям наук та іншим центральним органам виконавчої влади, відповідний показник щодо кількості ВПО у 2023 році серед наукових працівників склав 3,3%, науково-педагогічних працівників - 8,28%.

Проте, залучення наукових кадрів із статусом ВПО відкриває для закладів вищої освіти та наукових установ, у регіонах, до яких вони були переміщені, такі переваги:

1) можливість розширення наукового потенціалу, оскільки багато з цих науковців мають великий досвід і кваліфікацію в різних галузях знань, а їх практичний досвід може значно підвищити рівень наукових досліджень;

2) можливість розвивати мережу дослідницької інфраструктури та проводити мультидисциплінарні наукові дослідження із залученням ВПО.

В свою чергу, залучення наукових кадрів із статусом ВПО до наукової діяльності сприятиме їхній соціальній інтеграції на новому місці проживання та дозволить відновити кар'єру після переміщення.

Водночас, для забезпечення працевлаштування та умов праці для ВПО закладам вищої освіти та науковим установам необхідно мати відповідну

державну підтримку та ресурси, які включають в себе фінансування наукових досліджень, відкритий доступ до дослідницької інфраструктури, оновлення матеріально-технічної бази, збільшення робочих місць в регіонах, де не відбуваються військові дії та які не перебувають під окупацією.

З метою підготовки актуальної інформації та формування Міністерством освіти і науки України бази даних втрат наукового персоналу та фактично наявного персоналу, включаючи осіб, які отримали статус ВПО або виїхали за межі України, Міністерство освіти і науки провело в травні 2023 року опитування закладів вищої освіти, підпорядкованих МОН, Національній академії наук України, галузевим академіям наук та іншим центральним органам виконавчої влади щодо їх професійної діяльності в умовах воєнного стану.

Збір інформації проводився за допомогою гугл форми, яка містила, зокрема такі питання:

1. Орган управління наукової установи / ЗВО;
2. Повне найменування наукової установи / ЗВО;
3. Адреса розташування наукової установи / ЗВО (область, місто, вулиця);
4. Інформація про діяльність наукових працівників / науково-педагогічних працівників/молодих вчених:
  - Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників/молодих вчених згідно зі штатним розписом (осіб);
  - Кількість нових наукових працівників/ науково-педагогічних працівників / молодих вчених, з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану (за основним місцем роботи, осіб);
  - Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників/ молодих вчених, жінок згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб);
  - Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників/ молодих вчених, чоловіків згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб);
  - Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників/ молодих вчених, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати (за основним місцем роботи, осіб);
  - Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників/ молодих вчених, з якими призупинено дію трудових договорів (за основним місцем роботи, осіб);
  - Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, з якими припинено трудові відносини (за основним місцем роботи, осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, що знаходяться у просторі з вини роботодавця (за основним місцем роботи, осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, які перебувають на службі в Збройних Силах України (за основним місцем роботи, осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, які перебували на службі в Збройних Силах України та загинули під час виконання службових обов'язків (осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, які загинули в результаті військових дій;

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, які перебувають на тимчасово окупованих територіях та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб);

- Кількість наукових працівників / науково-педагогічних працівників / молодих вчених, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці (за основним місцем роботи, осіб).

В таблицях 1-4 представлено узагальнену інформацію на основі зібраних даних щодо професійної діяльності наукових та науково-педагогічних працівників в 102 закладах вищої освіти, підпорядкованих МОН, та 197 закладах вищої освіти та наукових установах, підпорядкованих Національній академії

наук України, галузевим академіям наук та іншим центральним органам виконавчої влади.

Таблиця 1. Інформація про професійну діяльність наукових та науково-педагогічних працівників в 102 закладах вищої освіти, підпорядкованих МОН, 2023 рік

Показники	Наукові працівники	%	Науково-педагогічні працівники	%
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб)</i>	1315	100	42725	100
<i>Кількість нових наукових працівників/науково-педагогічних працівників, з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану (за основним місцем роботи, осіб)</i>	360	27,38	6152	14,4
<i>Кількість наукових працівників/ науково-педагогічних працівників, жінок згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб);</i>	565	42,98	24735	57,9
<i>Кількість наукових працівників/ науково-педагогічних працівників, чоловіків згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб);</i>	749	56,96	17990	42,1
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати (за основним місцем роботи, осіб);</i>	27	2,05	208	0,49
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, з якими призупинено дію трудових договорів (за основним місцем роботи, осіб);</i>	4	0,3	213	0,5
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, з якими припинено трудові відносини (за основним місцем роботи, осіб)</i>	191	14,52	3966	9,28
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, що знаходяться у простой з вини роботодавця (за основним місцем роботи, осіб)</i>	5	0,38	11	0,03
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які перебували на службі в Збройних Силах України та загинули під час виконання службових обов'язків (осіб)</i>	15 (0)	1,14	419 (9)	0,98
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які загинули в результаті військових дій</i>	0	0,0	24	0,06

<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	934	71,03	32454	76
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	114	8,67	3894	9,11
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	105	7,98	2663	6,23
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які перебувають на тимчасово окупованих територіях та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	8	0,61	240	0,56
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці (за основним місцем роботи, осіб)</i>	329	25,02	18568	43,5

За результатами опитування МОН отримало 102 відповіді від закладів вищої освіти із 145 опитаних.

В 102 закладах вищої освіти у 2023 році за основним місцем роботи згідно зі штатним розписом працювало **1315 наукових працівників**. З них:

934 (71,03%) наукових працівників, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжували здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

749 (56,96%) наукових працівників-чоловіків згідно зі штатним розписом;

565 (42,98%) наукових працівників-жінок згідно зі штатним розписом;

360 (27,38%) наукових працівників, з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану;

329 (25,02%) наукових працівників, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці.

191 (14,52%) наукових працівників, з якими припинено трудові відносини;
 114 (8,67%) наукових працівників, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжували здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

105 (7,98%) наукових працівників, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжували здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

27 (2,05%) наукових працівників, які перебували у відпустці без збереження заробітної плати;

15 (1,14%) наукових працівників, які перебували на службі в Збройних Силах України;

8 (0,61%) наукових працівників, які перебували на тимчасово окупованих територіях та продовжували здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

5 (0,38%) наукових працівників, що знаходились у простої з вини роботодавця;

4 (0,3%) наукових працівників, з якими призупинено дію трудових договорів.

Інформація про професійну діяльність наукових працівників в 102 закладах вищої освіти, підпорядкованих МОН, %

Аналізуючи дані про роботу наукових працівників в 102 закладах вищої освіти у 2023 році в умовах воєнного стану, сформувано такі висновки.

Наукова спільнота виявила велику стійкість до зміни умов професійної діяльності навіть в надскладних умовах війни. Майже 81% наукових працівників, які не змінили своє місце перебування та продовжували наукову діяльність в Україні. Частка наукових працівників, з якими було укладено трудовий договір після запровадження воєнного стану, складала 27,38%. 25,02% наукових працівників скористались можливістю організації праці у дистанційній формі.

Серед інших важливих факторів, на які варто звернути увагу: з 14,52% наукових працівників було припинено трудові відносини, 2,05% наукових працівників перебували у відпустці без збереження заробітної плати, 1,14% наукових працівників перебували на службі в Збройних Силах України, 0,38% наукових працівників знаходились у простій з вини роботодавця та з 0,3% наукових працівників, було призупинено дію трудових договорів, тобто фактичні втрати наукових працівників в закладах вищої освіти становлять **18,4%**. За зібраними даними жоден науковий працівник ЗВО, підпорядкованого МОН, не загинув в результаті військових дій.

У 2023 році у 102 закладах вищої освіти **кількість науково-педагогічних працівників**, які працювали за основним місцем роботи згідно зі штатним розписом у цих закладах, **становила 42725 осіб**. З них:

32452 (76%) науково-педагогічних працівників, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжували здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи);

24735 (57,9%) науково-педагогічних працівників-жінок згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи);

18742 (43,9%) науково-педагогічних працівників, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці (за основним місцем роботи).

17990 (42,1%) науково-педагогічних працівників-чоловіків згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб);

6152 (14,4%) науково-педагогічних працівників, з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану (за основним місцем роботи)

3966 (9,28%) науково-педагогічних працівників, з якими припинено трудові відносини (за основним місцем роботи);

3894 (9,11%) науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують

здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи);

2663 (6,23%) науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжували здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи);

419 (0,98%) науково-педагогічних працівників, які перебували на службі в Збройних Силах України (за основним місцем роботи);

240 (0,56%) науково-педагогічних працівників, які перебували на тимчасово окупованих територіях та продовжували здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи);

213 (0,5%) науково-педагогічних працівників, з якими призупинено дію трудових договорів (за основним місцем роботи);

208 (0,49%) науково-педагогічних працівників, які перебували у відпустці без збереження заробітної плати (за основним місцем роботи);

24 (0,06%) науково-педагогічних працівників, які загинули в результаті військових дій;

11 (0,03%) науково-педагогічних працівників, що знаходились у простой з вини роботодавця (за основним місцем роботи).

Інформація про професійну діяльність науково-педагогічних працівників в 102 закладах вищої освіти, підпорядкованих МОН, %

Аналізуючи стан умов та можливостей провадження науково-педагогічними працівниками професійної діяльності у 102 закладах вищої освіти в 2023 році в умовах воєнного стану, можна виокремити такі основні тенденції.

Загалом кількість науково-педагогічних працівників, які продовжують працювати за основним місцем роботи згідно зі штатним розписом, складала 42725 осіб. Близько 86% науково-педагогічних працівників не змінили своє місце перебування і продовжували наукову діяльність в Україні. Дистанційна форма організації праці використовувалась 43,9% науково-педагогічних працівників, що свідчить про гнучкість і адаптивність наукового співтовариства до змінених умов.

Серед інших важливих результатів опитування, які характеризують стан наукового кадрового потенціалу слід зазначити ті, що визначають фактичні втрати наукового кадрового потенціалу: 9,28% науково-педагогічних працівників, з якими припинено трудові відносини; 0,49% науково-педагогічних працівників, які перебували у відпустці без збереження заробітної плати; 0,98% науково-педагогічних працівників, які перебували на службі в Збройних Силах України, 0,03% науково-педагогічних працівників, що знаходились у простой з вини роботодавця та 0,5% наукових працівників, з якими призупинено дію трудових договорів, тобто фактичні втрати науково-педагогічних працівників в закладах вищої освіти становлять **11,28%**. Важливо відзначити, що 0,06% науково-педагогічних працівників загинули в результаті військових дій.

Окрім того, за результатами опитування, МОН отримало 197 відповідей від закладів вищої освіти та наукових установ, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, Національній академії наук України та Національним галузевим академіям наук.

Таблиця 2. Інформація про професійну діяльність наукових та науково-педагогічних працівників в 197 закладах вищої освіти та наукових установах, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, Національній академії наук України та Національним галузевим академіям наук, 2023 рік

Показники	Наукові працівники	%	Науково-педагогічні працівники	%
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб)</i>	14164	100	11909	100
<i>Кількість нових наукових працівників/науково-педагогічних працівників,</i>	1315	9,28	1190	9,99

<i>з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану (за основним місцем роботи, осіб)</i>				
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати (за основним місцем роботи, осіб);</i>	1078	7,61	353	2,96
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, з якими призупинено дію трудових договорів (за основним місцем роботи, осіб);</i>	215	1,52	104	0,87
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, з якими припинено трудові відносини (за основним місцем роботи, осіб)</i>	760	5,4	846	7,1
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, що знаходяться у простой з вини роботодавця (за основним місцем роботи, осіб)</i>	46	0,33	25	0,21
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які перебували на службі в Збройних Силах України та загинули під час виконання службових обов'язків (осіб)</i>	183	1,3	155	1,3
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які загинули в результаті військових дій</i>	3	0,02	1	0,008
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	11829	83,52	9517	79,91
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	468	3,3	986	8,28

<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	565	3,99	338	2,84
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, які перебувають на тимчасово окупованих територіях та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	18	0,13	8	0,07
<i>Кількість наукових працівників/науково-педагогічних працівників, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці (за основним місцем роботи, осіб)</i>	2563	18,1	1773	14,89

В 197 закладах вищої освіти та наукових установах, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, Національній академії наук України та Національним галузевим академіям наук, у 2023 році за основним місцем роботи згідно зі штатним розписом працює **14164 наукових працівники**. З них:

11829 (83,52%) наукових працівників, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

2563 (18,01%) наукових працівників, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці.

1315 (9,28%) наукових працівників, з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану;

1078 (7,61%) наукових працівників, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати;

760 (5,4%) наукових працівників, з якими припинено трудові відносини;

565 (3,99%) наукових працівників, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

468 (3,3%) наукових працівників, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

215 (1,52%) наукових працівників, з якими призупинено дію трудових договорів;

183 (1,3%) наукових працівників, які перебувають на службі в Збройних Силах України;

46 (0,33%) наукових працівників, що знаходяться у простої з вини роботодавця;

18 (0,13%) наукових працівників, які перебувають на тимчасово окупованих територіях та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

3 (0,02%) наукових працівники, які загинули в результаті військових дій.

Інформація про професійну діяльність наукових працівників в 197 закладах вищої освіти та наукових установах, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, Національній академії наук України та Національним галузевим академіям наук, %

Враховуючи наведені дані, можна зробити висновок про те, що практично 87% наукових працівників продовжують свою професійну діяльність в Україні. Приблизно 18% наукових працівників працюють у дистанційному режимі.

Близько 9% наукових працівників уклали трудові договори з початку введення воєнного стану.

Незначний відсоток наукових працівників перебувають у відпустці без збереження заробітної плати (7,61%), або мають припинені трудові відносини (5,4%).

Водночас, 3,99% наукових працівників перебувають за кордоном, проте продовжують наукову діяльність.

Також, у 2023 році у 197 закладах вищої освіти та наукових установах, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, Національній академії наук України та Національним галузевим академіям наук, **кількість науково-педагогічних працівників**, які працюють за основним місцем роботи згідно зі штатним розписом, у цих закладах, **становила 11909 осіб**. З них:

9517 (79,91%) науково-педагогічних працівників, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

1773 (14,89%) науково-педагогічних працівників, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці (за основним місцем роботи).

1190 (9,99%) науково-педагогічних працівників, з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану;

986 (8,28%) науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

846 (7,1%) науково-педагогічних працівників, з якими припинено трудові відносини;

353 (2,96%) науково-педагогічних працівників, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати;

338 (2,84%) науково-педагогічних працівників, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

155 (1,3%) науково-педагогічних працівників, які перебувають на службі в Збройних Силах України;

104 (0,87%) науково-педагогічних працівників, з якими призупинено дію трудових договорів;

25 (0,21%) науково-педагогічних працівників, що знаходяться у простой з вини роботодавця;

8 (0,07%) науково-педагогічних працівників, які перебувають на тимчасово окупованих територіях та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність;

1 (0,008%) науково-педагогічний працівник, який загинув в результаті військових дій.

Інформація про професійну діяльність науково-педагогічних працівників в 197 закладах вищої освіти, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, Національній академії наук України та Національним галузевим академіям наук, %

Враховуючи наведені дані, можна зробити висновок про те, що 88% науково-педагогічних працівників продовжують здійснювати наукову діяльність в Україні. Приблизно 15% науково-педагогічних працівників працюють у дистанційному режимі. Близько 10% науково-педагогічних працівників уклали трудові договори з початку введення воєнного стану. Незначний відсоток наукових працівників перебувають у відпустці без збереження заробітної плати (2,96%), або мають припинені трудові відносини (7,1%). Водночас, приблизно 3% наукових працівників перебувають за кордоном, проте продовжують наукову діяльність.

Разом з тим, у досить складному становищі знаходяться молоді вчені, які, маючи найбільший потенціал для наукової творчості, навіть у довоєнні часи, залишали або сферу діяльності, або країну назавжди, що було обумовлено обмеженістю державної підтримки їх наукової діяльності, складнощами у можливостях розвитку власної кар'єри у науковій сфері та іншими факторами.

Ця тенденція набула загрозливих масштабів після початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну. Так, за інформацією, що була зібрана МОН в результаті опитування 102 закладів вищої освіти про можливості провадження суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності їх професійної діяльності в умовах воєнного стану, з 5626 молодих вчених, які працюють в цих закладах, кількість молодих вчених, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн, склала 292 особи (5,2%). Окрім того, 428 молодих вчених (7,6%), з якими припинено трудові відносини; 53 молодих вчених (1%) перебувають у відпустці без збереження заробітної плати та 46 молодих вчених (0,82%), які перебувають на службі Збройних Сил України.

Таблиця 3. Інформація про професійну діяльність молодих вчених в 102 закладах вищої освіти, підпорядкованих МОН, 2023 рік

Показники	Молоді вчені
<i>Кількість молодих вчених згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб)</i>	5626
<i>Кількість молодих вчених, жінок згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб);</i>	3272
<i>Кількість молодих вчених, чоловіків згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб);</i>	2414
<i>Кількість молодих вчених, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати (за основним місцем роботи, осіб);</i>	53
<i>Кількість молодих вчених, з якими призупинено дію трудових договорів (за основним місцем роботи, осіб);</i>	15
<i>Кількість молодих вчених, з якими припинено трудові відносини (за основним місцем роботи, осіб)</i>	428
<i>Кількість молодих вчених, що знаходяться у простій з вини роботодавця (за основним місцем роботи, осіб)</i>	3
<i>Кількість молодих вчених, які перебували на службі в Збройних Силах України та загинули під час виконання службових обов'язків (осіб)</i>	46
<i>Кількість молодих вчених, які загинули в результаті військових дій</i>	1
<i>Кількість молодих вчених, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	4012

<i>Кількість молодих вчених, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	415
<i>Кількість молодих вчених, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	292
<i>Кількість молодих вчених, які перебувають на тимчасово окупованих територіях та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	26
<i>Кількість молодих вчених, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці (за основним місцем роботи, осіб)</i>	1990

За інформацією, що була зібрана МОН в результаті опитування 197 закладів вищої освіти та наукових установ, підпорядкованих Національній академії наук України, галузевим академіям наук та іншим центральним органам виконавчої влади про можливості провадження суб'єктами наукової та науково-технічної діяльності їх професійної діяльності в умовах воєнного стану, з 2742 молодих вчених, які працюють в цих закладах, кількість молодих вчених, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн, склала 124 особи (4,5%). Окрім того, 208 молодих вчених (7,6%), з якими припинено трудові відносини; 159 молодих вчених (5,8%) перебувають у відпустці без збереження заробітної плати та 44 молодих вчених (1,6%), які перебували на службі Збройних Сил України, двоє молодих вчених загинуло під час воєнних дій.

Таблиця 4. Інформація про професійну діяльність молодих вчених в 197 закладах вищої освіти та наукових установах, підпорядкованих центральним органам виконавчої влади, Національній академії наук України та Національним галузевим академіям наук, 2023 рік

Показники	Молоді вчені
<i>Кількість молодих вчених згідно зі штатним розписом (за основним місцем роботи, осіб)</i>	2742
<i>Кількість молодих вчених, з якими укладено трудовий договір з початку запровадження воєнного стану (за основним місцем роботи, осіб)</i>	317
<i>Кількість молодих вчених, які перебувають у відпустці без збереження заробітної плати (за основним місцем роботи, осіб);</i>	159
<i>Кількість молодих вчених, з якими призупинено дію трудових договорів (за основним місцем роботи, осіб);</i>	82

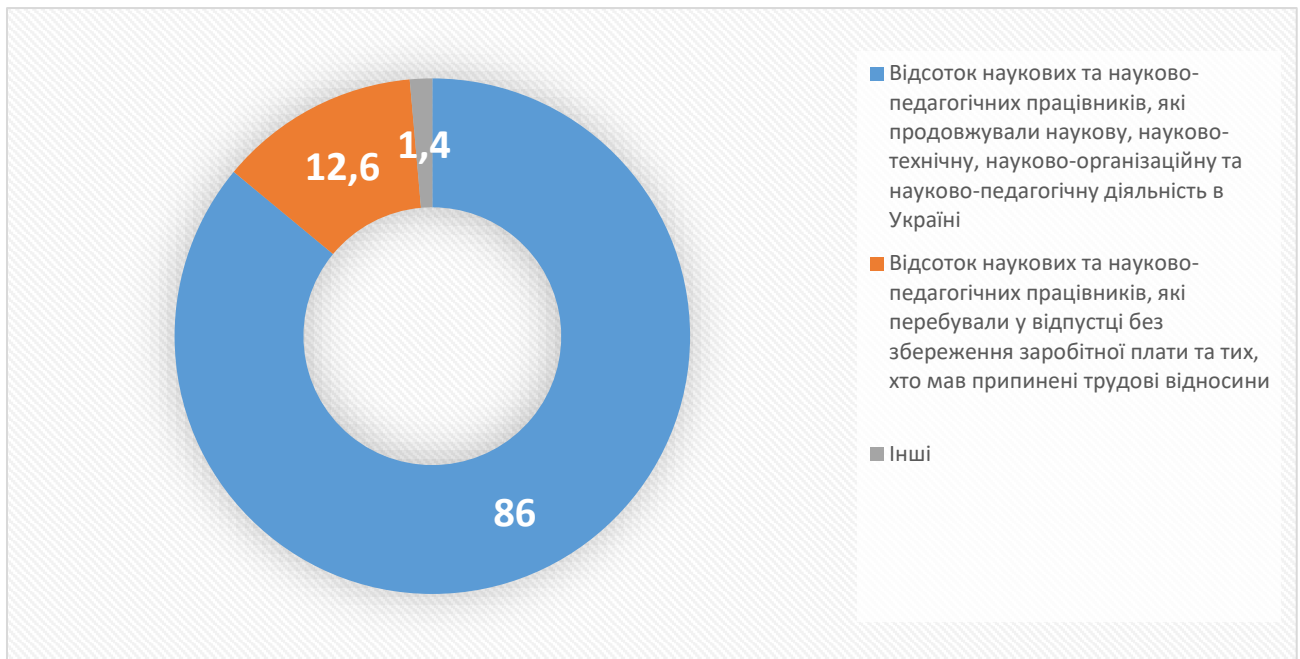

<i>Кількість молодих вчених, з якими припинено трудові відносини (за основним місцем роботи, осіб)</i>	208
<i>Кількість молодих вчених, що знаходяться у простой з вини роботодавця (за основним місцем роботи, осіб)</i>	1
<i>Кількість молодих вчених, які перебували на службі в Збройних Силах України та загинули під час виконання службових обов'язків (осіб)</i>	44 (2)
<i>Кількість молодих вчених, які загинули в результаті військових дій</i>	1
<i>Кількість молодих вчених, місце перебування яких не змінилось за період дії воєнного стану та які продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	2193
<i>Кількість молодих вчених, які змінили місце перебування і переміщені до інших регіонів України у зв'язку із веденням військових дій у регіоні, загрозою тимчасової окупації та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	124
<i>Кількість молодих вчених, які змінили місце перебування і виїхали з території України до інших країн та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	79
<i>Кількість молодих вчених, які перебувають на тимчасово окупованих територіях та продовжують здійснювати наукову, науково-технічну, науково-організаційну, науково-педагогічну діяльність (за основним місцем роботи, осіб)</i>	4
<i>Кількість молодих вчених, для яких запроваджено дистанційну форму організації праці (за основним місцем роботи, осіб)</i>	257

Загалом, під час опитування було зібрано відповіді від 299 закладів вищої освіти та наукових установ різного підпорядкування. У 2023 році у цих закладах, **кількість наукових та науково-педагогічних працівників**, які працювали за основним місцем роботи згідно зі штатним розписом, становила **70113 осіб**.

Аналіз стану умов та можливостей провадження професійної діяльності цих наукових та науково-педагогічних працівників в умовах воєнного стану в закладах вищої освіти та наукових установах під час воєнного стану в Україні у 2023 році дозволив зробити декілька важливих висновків.

Відсотковий розподіл наявних наукових та науково-педагогічних працівників в 299 закладах вищої освіти та наукових установах України та їх фактичні втрати, %

Аналіз стану умов та можливостей провадження професійної діяльності цих наукових та науково-педагогічних працівників в умовах воєнного стану в закладах вищої освіти та наукових установах під час воєнного стану в Україні у 2023 році дозволив зробити декілька важливих висновків.

Стабільність кадрового потенціалу: Близько 86% наукових та науково-педагогічних працівників продовжували наукову, науково-технічну, науково-організаційну та науково-педагогічну діяльність в Україні. Порівнюючи дані за 2022 рік, кількість наукових та науково-педагогічних працівників, які продовжували наукову, науково-технічну, науково-організаційну та науково-педагогічну діяльність в Україні становила 84%, що в порівнянні з даними, отриманими під час опитування наукових та науково-педагогічних працівників у 2023 році, свідчить про позитивну динаміку. Тобто 2% наукових та науково-педагогічних працівників повернулися в Україну. З даних, отриманих під час анонімного опитування наукових та науково-педагогічних працівників, які виїхали закордон, третина з них зацікавлені повернутись назад в Україну після завершення воєнного стану.

Адаптація до переміщень до інших регіонів України: Приблизно 8% наукових та науково-педагогічних працівників, які були переміщені до інших регіонів України через воєнні дії та загрозу тимчасової окупації, також продовжують наукову діяльність.

Адаптація через дистанційну роботу: Практично 33% наукових та науково-педагогічних працівників використовували дистанційну форму праці, що дозволило їм працювати в умовах вимушеного переміщення з місць постійного проживання та працевлаштування, складнощах із забезпеченням необхідних умов провадження наукової діяльності в наукових установах та закладах вищої освіти, з них – 5% наукових та науково-педагогічних працівників проводили наукову діяльність закордоном.

Відтворення наукового кадрового потенціалу: Важливим є те, що майже 13% наукових та науково-педагогічних працівників залучені до роботи за трудовими договорами, що були укладені з початку дії воєнного стану .

Соціальні відпустки та припинення трудових відносин: 12,6% наукових науково-педагогічних працівників перебували у відпустці без збереження заробітної плати, а інші мали призупинені або припинені трудові відносини, що відображає обсяг тимчасових втрат наукового кадрового потенціалу через вплив війни.